

85 | JOANNES LUDOVICUS VIVES,
*Introductio ad Sapientiam. Satellitium sive
Symbola. Epistolae duae de ratione studii
puerilis.*

Leuven: Petrus Martens, 1524

8*: 72 p. Moderne perkamenten band, gladde rug.

II 43.334 A

€

INDIEN ER ÉÉN SPANJAARD IS GEWEEST die zijn stempel heeft gedrukt op de culturele bedrijvigheid in de Lage Landen net vóór het aanbreken van de moderne tijd, dan is het zeker de humanist Juan Luis Vives (1492–1540). Hoewel hij afkomstig was van Valencia, wordt Vives ook vandaag nog geassocieerd met Brugge, waar hij vele jaren verbleef. Hij smeedde er nauwe vriendschapsbanden met de intellectuelen van zijn tijd, zoals Erasmus (ca. 1469–1536) of Thomas More (1478–1535). Vives was een heel productief auteur en wordt beschouwd als de grootste theoreticus op pedagogisch vlak van de zestiende eeuw. Zijn *De institutione feminae christiana* of zijn *De recta ingenuorum adolescentum ac puellarum institutione* kenden veel succes bij zijn tijdgenoten. We doen hem echter onrecht aan indien we zijn oeuvre beperken tot opvoedkundige traktaten. Hij schreef immers ook religieuze en filosofische teksten of een traktaat over sociale hervormingen.

Vives was zeker een theoreticus, maar hij was ook een man van de praktijk. Zo trad hij bij de Engelse koning Hendrik VIII (1491–1547) in dienst als leermeester van diens dochter, Mary Tudor. In de periode waarin hij deze post bekleedde, publiceerde hij overigens het werk dat we hier voorstellen en dat drie teksten bevat: *Introductio ad Sapientiam*, *Satellitium* en *De ratione studii puerilis*. De *Introductio ad Sapientiam*, opgedragen aan Catharina van Aragon (1485–1536), echtgenote van Hendrik VIII, is een essay dat een synthese voorstelt tussen de christelijke moraal en de stoïcijnse filosofie. Beide andere teksten hebben betrekking op Mary Tudor. Zo was *Satellitium*, een kleine verzameling spreuken met commentaar, bestemd voor de opvoeding van de jonge prinses, terwijl *De ratione studii puerilis*, geschreven in de vorm van twee brieven, het ideale studieprogramma voor een meisje en een jongen beschrijft. Het eerste epistel, gewijd aan de opvoeding van het meisje, is opgedragen aan Mary

Tudor, de tweede brief is gericht aan Charles Blount, de jonge zoon van William Blount (ca. 1478–1534), baron van Mountjoy.

We kunnen ons afvragen waarom Franz Vergauwen belang stelde in deze editie. De pedagogie leek immers niet te behoren tot de interesses van deze bibliofiel. Daarmee verliezen we echter uit het oog wie deze tekst heeft gedrukt: Petrus Martens, zoon van de beroemde Dirk Martens die, samen met Jan van Westfalen, het eerste drukkersatelier in België had geopend. Indien deze editie al een bibliofiel curiosum is, dan is dat zeker niet al-

leen omdat ze werd gedrukt door de zoon van de eerste Belgische drukker, maar ook omdat ze een van de weinige getuigenissen is van de korte loopbaan van Petrus Martens. Hij heeft inderdaad niet meer dan vier boeken gedrukt en wellicht maakte zijn dood een einde aan zijn activiteiten. De Koninklijke Bibliotheek van België bezit echter geen volledig exemplaar van deze editie, want de folio's 57 tot 72 ontbreken hier. € RA

LITERATUUR

Nijhoff, Kronenberg 1923–1971, nr. 2168. Heireman 1973, nr. A 367 en M 256. Rouzet 1975, p. 143. Deutscher 1987, Tournoy, Roegiers, Coppens 1993, p. 125–127, nr. 36.

